

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Andreae Alciati Emblemata

Alciati, Andrea

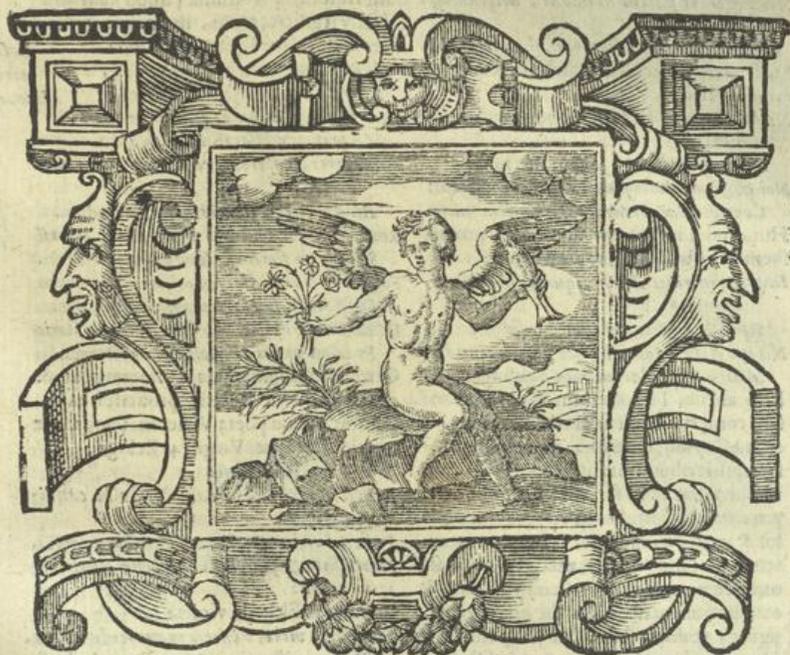
Patavii, 1661

Potentia amoris. Emblema CVII.

[urn:nbn:de:bsz:31-127360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-127360)

Potentia Amoris.

EMBLEMA CVII.

NUDUS Amor videtur, ut ridet, placidumque tuetur?
 Nec faculas, nec qua cornua flectat, habet:
 Altera sed manuum flores gerit, altera piscem,
 Scilicet ut terra iura det atque mari.

COMMENTARI.

I. AMOR nudus a latus sedet, subridens, perquam amabili & blando vultu, inermis penitus, sed altera manu flores gerit, altera vero piscem ostendit. II. SYMPHYTUM est Emblemata ex lib. 4. Epigram. Græc. εἰς ἔρωτα γυμνόν. id est: In Amorem nudum. Epigramma est Pallade: Γυμνὸς ἔρωτος διὰ τὸ τοῦ χεῖρος καὶ μίλιχος εἶναι. Οὐ γὰρ ἔχει τόξον καὶ πύργους τα βλάη.	<p>Οὐδὲ μάλιστα παλάμους κατέχει δελφῖνα καὶ ἄνθος.</p> <p>Τῆ μὲν γὰρ γὰρ αὖν, τῆ δὲ δελφῖνα καὶ ἄνθος.</p> <p>Nudus Amor blandis iocundè arridet ocellis;
 Non arcus, aut nunc ignea tela gerit.
 Nec temerè manibus florem delphinaque
 trahat:</p> <p>Illa etenim terrens, hoc valet ipse mari.
 Nudus Amor ob id ridet, & placidus est.</p> <p>Quia</p> |
|--|---|

Quia non habet arcum, neq; ignita tela. Haud sine frustra manibus tenet Delphinum & florem;

Hac enim terrae, illa vero mari imperat. Nudus Amor mitis placidis arridet ocellis: Nempe arcu & faculis, ut solet ille, caret. Nec temere is florem manibus, delphinaq; gestat:

Illam etenim terris imperat, haecq; mari. Sanctius ut verba Graeca melius intelligatur, sic vertit:

Nudus Amor ridet blandè: qua causa, requiris?

Nam arcus retinet, seuq; tela manu. Nec frustra palmis florè, delphinaq; gestat:

Continet hac terram, continet illa mare. Huiusmodi imaginem sibi quoq; proposuerat Faustus Sabreus, dum canit: Improbe inermis Amor, quid risu fallis amantes?

Sepositis armis, non tamen insidijs. Nã sub flore dolos, sub pisce picula claudis:

Allicus ut perdas improbe naufragio.

Rosa cum Cupidine collatio. Legi alicubi Philostratum Cupidini rosam conferre. Nam sicut illa recens mollis est, ita Cupido, cui aurei, non aliter ac rose, capilli tribuuntur: hic quoq; spinas pro iaculis gestat, pro facibus fulgorem, folia pro alis data sunt: deniq; utriq; tempus, color & mores conueniunt. Delphinus autem hominum amantissimus, maris quietum statum & tranquillitatem ostendit, namq; & commotionem fluctuum ibi emollitam signat; ut docet Pierius in Delphino suo Hieroglyph. 27. Id v. dicitur expressisse apertius in Hippolyto Euripides:

Amor omnia domat. O ποικιλίπτερος ἀμφιβαλὼν ἀκντάτω πτερόν. Ποτάται δ' ἐπὶ γῶν, ἐνὶ χητον ὁ δ' ἀλευράν ἐπὶ πτότον. hoc est: Ille pennis ornatus varijs undiq; volitat: Alis velocissimis; Volat namq; super terram, sonorumq; Et falsum super mare.

III. PLACIDVS Mq; turtur] Graecum habet, μαέλιγγος ἱσάν. placidus est. Nec faculas] faces arden tes. Proper. lib. 2. eleg. 20. Quorum alij faculas, alij retinere sagittas. Tribuitur autem fax Cupidini, quod corda mortalium adurat, & animos conficit. Nec qua cornua stetit] Arcum, qui cornutus apparet, cum poti simum tenus est. Vel ponitur στυγνὸς ἀκὼς, pars pro toto,

solebant enim ex cornu fieri arcus. Virg. 11. Aeneid. Spicula torquibat Lycio Cortymia cornu. Flores gerit] rosam, τὸ ἀνθος, καὶ τὸ φλῶν promiscue poni apud Poetas solenne est. Sed hic non est praetermittendum lepidum Ausonij epigramma (quod iam diu tribui Virgilio ceptum, inter eius appendices etiam nunc legitur) de Rosa:

Vidi Pastano gaudere rosaria cultu, Ex oriente nouo roscida Lucifero, Rara pruinosis canebat gemma fructus, Ad primos radios interitura die. Ambigeres, raperetne rosis tunc auro voborem, An daret, & flores tingeret orta dies. Ros vnus, color vnus, & vnum mane, duoru Sidere & floris est domina vna Venus. Forsan & vnus odor, sed calor ille p auras Diffatur, spirat proximus iste magis. Communis Paphia Dea sideris, et dea floris Praecipit vnus muricis esse habitum. Certè Philosophi quidam odorem rosae & colorem à Veneris secula proficisci existimarunt, quare poeta Venerem semper otelouqui roseo dicit. Virgil. 4. Ecloga: --- tibi lilia plenis Ecco ferunt Nympha calathis, tibi candida Nais Pallètes violas, & summa papauera carpès, Narcissum & florem iungit benè olentis anethi. Politianus Eleg. de violis: Formosa è viola, Veneris manuscula nostra. Dulce quibus tanti pignus amoris inest. Hortos tutelæ Veneris assignat Plautus. Plinius item lib. 19. c. 4. Rursus quod rosa & rubet, & pungit, affectus amatorij signu esse affirmat Placiades, utpote qui sine vrecundiae rubore, & facinorosi criminis exulceratione esse non possit. Vnde fortè Claudius Minos ansam sumpsit sui carminis, quod ociose solum eruditorum venia fretus huic emblemati affixit. Id sic habet: Symbola adulantum cernis, rosa, piscis, amorum, Non sanè vnus symbola certa mali Nã rosa verna suis non est sine sentibus, idè Piscis habet spinas intus & ij se suas. Pulchra rosa est, verum illa breui sit marcida: piscis Est ferus, esse aliqua nec cicut aris peti st. Vide Pierium Valerianum Hieroglyph. libro 55.

11. Aeneid. Spicula torquibat Lycio Cortymia cornu.

Flores gerit] rosam, τὸ ἀνθος, καὶ τὸ φλῶν promiscue poni apud Poetas solenne est. Sed hic non est praetermittendum lepidum Ausonij epigramma (quod iam diu tribui Virgilio ceptum, inter eius appendices etiam nunc legitur) de Rosa:

Vidi Pastano gaudere rosaria cultu, Ex oriente nouo roscida Lucifero,

Rara pruinosis canebat gemma fructus, Ad primos radios interitura die.

Ambigeres, raperetne rosis tunc auro voborem,

An daret, & flores tingeret orta dies.

Ros vnus, color vnus, & vnum mane, duoru Sidere & floris est domina vna Venus.

Forsan & vnus odor, sed calor ille p auras Diffatur, spirat proximus iste magis.

Communis Paphia Dea sideris, et dea floris Praecipit vnus muricis esse habitum.

Certè Philosophi quidam odorem rosae & colorem à Veneris secula proficisci existimarunt, quare poeta Venerem semper otelouqui roseo dicit. Virgil. 4. Ecloga:

--- tibi lilia plenis Ecco ferunt Nympha calathis, tibi candida Nais

Pallètes violas, & summa papauera carpès, Narcissum & florem iungit benè olentis anethi.

Politianus Eleg. de violis: Formosa è viola, Veneris manuscula nostra.

Dulce quibus tanti pignus amoris inest. Hortos tutelæ Veneris assignat Plautus.

Plinius item lib. 19. c. 4. Rursus quod rosa & rubet, & pungit, affectus amatorij signu esse affirmat Placiades, utpote qui sine vrecundiae rubore, & facinorosi criminis exulceratione esse non possit.

Vnde fortè Claudius Minos ansam sumpsit sui carminis, quod ociose solum eruditorum venia fretus huic emblemati affixit. Id sic habet:

Symbola adulantum cernis, rosa, piscis, amorum,

Non sanè vnus symbola certa mali Nã rosa verna suis non est sine sentibus, idè

Piscis habet spinas intus & ij se suas. Pulchra rosa est, verum illa breui sit marcida: piscis

Est ferus, esse aliqua nec cicut aris peti st. Vide Pierium Valerianum Hieroglyph. libro 55.

11. Aeneid. Spicula torquibat Lycio Cortymia cornu.

Flores gerit] rosam, τὸ ἀνθος, καὶ τὸ φλῶν promiscue poni apud Poetas solenne est. Sed hic non est praetermittendum lepidum Ausonij epigramma (quod iam diu tribui Virgilio ceptum, inter eius appendices etiam nunc legitur) de Rosa:

Vidi Pastano gaudere rosaria cultu, Ex oriente nouo roscida Lucifero,

Rara pruinosis canebat gemma fructus, Ad primos radios interitura die.

Ambigeres, raperetne rosis tunc auro voborem,

An daret, & flores tingeret orta dies.

Ros vnus, color vnus, & vnum mane, duoru Sidere & floris est domina vna Venus.

Forsan & vnus odor, sed calor ille p auras Diffatur, spirat proximus iste magis.

Communis Paphia Dea sideris, et dea floris Praecipit vnus muricis esse habitum.

Certè Philosophi quidam odorem rosae & colorem à Veneris secula proficisci existimarunt, quare poeta Venerem semper otelouqui roseo dicit. Virgil. 4. Ecloga:

--- tibi lilia plenis Ecco ferunt Nympha calathis, tibi candida Nais

Pallètes violas, & summa papauera carpès, Narcissum & florem iungit benè olentis anethi.

Politianus Eleg. de violis: Formosa è viola, Veneris manuscula nostra.

Dulce quibus tanti pignus amoris inest. Hortos tutelæ Veneris assignat Plautus.

Plinius item lib. 19. c. 4. Rursus quod rosa & rubet, & pungit, affectus amatorij signu esse affirmat Placiades, utpote qui sine vrecundiae rubore, & facinorosi criminis exulceratione esse non possit.

Vnde fortè Claudius Minos ansam sumpsit sui carminis, quod ociose solum eruditorum venia fretus huic emblemati affixit. Id sic habet:

Symbola adulantum cernis, rosa, piscis, amorum,

Non sanè vnus symbola certa mali Nã rosa verna suis non est sine sentibus, idè

Piscis habet spinas intus & ij se suas. Pulchra rosa est, verum illa breui sit marcida: piscis

Est ferus, esse aliqua nec cicut aris peti st. Vide Pierium Valerianum Hieroglyph. libro 55.

Rosa Veneri dicata.

Rosa cur rubet & pungit.

Piscem

Difsem] Delphinum, vt in Græco, & ὄψια ἢ ἄνθος. De delphino alibi.

Scilicet vt terra iura det atq; mari] Emblematis ἐξήγησις. Notissimum ex To. E. cloga est illud Virgilij :

Omnia vincit amor, et nos cedamus amori.
Idem alibi :

Omnia vincit amor, quid enim non vinceret ipse ?

Idem in Georgicis :

Omne adeo genus in terris hominumq; ferarumq; &c.

notum est carmen. Propertius :

Hic Deus & terras, & maria alta domat.

AGALMA præfens significat omnia subijci imperio Amoris, qui nudus est, propterea quod hic affectus debet esse simplex & apertus: ridet, quod oblectationem præ se ferat: blandè aspiciet, vt persuadeat: nullis armis instructus est, vt cum eo congressi non reformides. Amoris item tanta est potentia, vt nouam naturæ inducere, mores prioribus ex toto diuersos inducere valeat. Quamobrem & Plato ἄνδρα τὸν παύτῳ ἐπιχειρήτην nuncupauit, quod nihil non experiatur, vt qui omnia affectet, & audeat. Nam qui silentio prius ad reprehensionē vsq; studebat, iam efficitur garrulus. Socordem nimisq; desidiosum videas satagere, ac studiosius labori se subijcere. Et quod sine fine miremur, parcum quoq; & μικρόλογον, id est, qui minima quæq; plurimi facit, videas, si in amorem inciderit, perinde ac igne ferrū moliri ac remitti, vt fiat tractabilior & iucundior.

Sed quid mirum? Inspicienti altius paulò, & in intima naturæ de insinuaati innotescit apertissimè, quicquid discimus, quicquid excogitamus, quicquid omnino pertractamus in vita, ex amoris fontibus profuere, quibus latius manantibus vberimè rigati artes percipimus aut inuenimus: Quod, nisi inuestigationis oblectamentum

inhereret affixum, fieri nunquam posset. Inueniēdi quippe desiderium fomes est ac incitabulum ingeniorum. Proinde qui artium magistrum dixere amorē, nihil omnino à veritatis ratione videntur aberrasse. Plura de Amoris potestate lege apud Athenæum 13. cap. 5. & Platon. in Cōiuiuo. Apud Eutipidem Hippolyto nutrix Phaedram heram alloquitur, eiq; amorem suadet, in quo si quid sit vitij, culpam omnem in Venerem con fert, *φωτᾷ δ' ἄν διδέρ'. ἐστὶ δ' ἐν θαλάσῳ κλυδωνι Κύπρις: πάντα δὲ ἐκ ταύτης ἔσθ'. Viuit per athera: estque in marino astu Venus: omnia verò ex ea nata sunt.*

Lucretius initio libri 1.

Alma Venus, hominum, Diuumque aeternæ voluptas.

Idem eodem :
Qua mare nauigerum, qua terras frugiferentis

Concelebras.

Et deinde :
--- tibi suavis dadala tellus

Submittit flores: tibi ridet aquora ponti.

Ouidius :
Tu superos, ipsamq; Iouem, tu numina pœti.

Victa domas, ipsumque regit qui numina terra,

Tartara quid cessant ?
Qua ratione tradidit Pausanias in Corinthiacis, apud Sicyonios extare nobilē Veneris statuā ex ebore, quæ capite gestet celi orbem; altera manu teneat papauerū capita; altera verò malum: quo significaretur quanta Veneris in animātia omnia, inque ipsos Deos vis esset. Egregiè etiā post sexcentos poetas de potestate amoris canit Petrus Crinitus lib. 1. poemat. Vide etiam Coel. Rhodig. lib. 29 cap. 16. nobis enim omnia aggerere non vacat.

Artium magister

Veneris statuā

IV. Amoris potentia.

